

قسمت چهارم

حال التزامی

متن نمونه

۱) کوهنوردان تصمیم گرفتند به بالای کوه بروند. آنها دوست داشتند تا شب به بالای کوه برسند. اما راه را بلد نبودند. یک روستایی تصمیم گرفت به آنها کمک کند. او راهنمای این منطقه بود. کوهنوردان دوست داشتند از دریاچه‌ی بالای کوه فیلم بگیرند. این دریاچه برای مردم روستا خیلی مهم بود. این دریاچه در فصل بهار خیلی زیبا بود. کوهنوردان آماده شدند. اما مرد روستایی گفت: احتمال دارد باران شدیدی ببارد. بنابراین شاید بالا رفتن سخت باشد. بهتر است فردا برویم، اما رئیس گروه گفت: ما وقت زیادی نداریم. وسایل زیادی داریم. شاید آنها برای یک روز بارانی کافی باشند و بتوانند به ما کمک کنند.

۲) آنها حرکت کردند، اما آسمان ابری شد و باران شروع شد. همسر مرد روستایی با نگرانی گفت: امیدوارم آنها سالم برگردند و برایشان اتفاقی نیفتد. او خیلی نگران بود، اما مطمئن بود که همسرش کارش را به خوبی بلد است و به آنها کمک می‌کند.

در متن بالا چند فعل «حال التزامی» است؟ آنها را بنویسید.

به دو پرسش زیر پاسخ می‌دهیم:

الف) حال التزامی را چگونه می‌سازیم.

نمونه: رفتن ریشه‌ی حال: رو

رفتن	
ما برویم	من بروم
شما بروید	تو بروی
آنها بروند	او برود

مَ یَم
بِ / بُ + ریشه‌ی حال فعل + شناسه‌ی ی ید
دَ نَد

الگوی منفی کردن: برای منفی کردنِ حال التزامی به اول فعل، «ن» اضافه می‌کنیم.

نروم

نمونه: بروم

در مواردی که حال التزامی همراه «شاید» است و ما می‌خواهیم فعل را منفی کنیم، «ن» به اول فعل اضافه می‌شود.

شاید نرویم

شاید بروم

نمونه:

«ب» معمولاً به ریشه‌ی فعل‌هایی اضافه می‌شود که دومین صدای ریشه‌ی حال آنها صدای [o] دارد، اما در مورد مصدری مانند «بُریدن»، با ریشه‌ی حال «بُر»، اینطور گفته می‌شود: بُبُرم

بُخورم [boxoram]

نمونه: خوردن: خور [xor]

اگر ریشه‌ی حال فعل با صدای «آ» شروع می‌شود، وقتی به اول کلمه، «ب» اضافه می‌کنیم حرف «ی» بین «ب» و «آ» نوشته و خوانده می‌شود.

ب + آور + م: بیاورم

نمونه: آوردن: آور

در فعل‌های مرکب «ب» به قسمت دوم فعل اضافه می‌شود.

نمونه: انجام دادن: انجام بدهم

در بعضی از فعل‌های مرکب، گاهی «ب» هیچ بخشی از فعل اضافه نمی‌شود.

نمونه: کار کردن: کار کنم / کار بکنم. کمک کردن: کمک کنم / کمک بکنم

۱- حرف «ی» در اینجا، حرف میانجی است که برای راحتی تلفظ می‌آید.

در فعل‌های پیشوندی «ب» به هیچ بخشی از فعل اضافه نمی‌شود.

نمونه: برگشتن، برگردم

مصدرهای «داشتن» و «بودن» استثنا هستند و به شکل‌های زیر صرف می‌شوند.

داشتن			
من داشته باشم	ما داشته باشیم	تو داشته باشی	شما داشته باشید
او داشته باشد	آنها داشته باشند	من نداشته باشم	ما نداشته باشیم
تو نداشته باشی	شما نداشته باشید	او نداشته باشد	آنها نداشته باشند

بودن			
من باشم	ما باشیم	تو باشی	شما باشید
او باشد	آنها باشند	من نباشم	ما نباشیم
تو نباشی	شما نباشید	او نباشد	آنها نباشند

به صرف این فعل‌ها هم توجه کنید:

نگه داشتن			
من نگه دارم	ما نگه داریم	تو نگه داری	شما نگه دارید
او نگه دارد	آنها نگه دارند	من نگه ندارم	ما نگه نداریم
تو نگه نداری	شما نگه ندارید	او نگه ندارد	آنها نگه ندارند

برداشتن			
من بردارم	ما برداریم	تو برداری	شما بردارید
او بردارد	آنها بردارند	من برندارم	ما برنداریم
تو برنداری	شما برندارید	او برندارد	آنها برندارند

ب) چه وقت از حال التزامی استفاده می‌کنیم؟

از حال التزامی برای نشان دادن آرزو، امید، نفرین، دعا، شک و تردید، تعجب و شرط استفاده می‌شود و معمولاً بعد از کلمه‌های باید، شاید، ممکن است، احتمال دارد و... می‌آید.

اما در یک قانون کلی می‌توان حال التزامی را چنین تعریف کرد:

اگر در یک جمله، دو فعل وابسته به هم داشته باشیم، فعل دوم حال التزامی است.

نمونه: امروز می‌روم غذا بخورم. دیروز رفتم کتاب بخرم. فردا می‌روم لباس بخرم.

اگر فعل اول فعلی باشد که معنی اطمینان در کاری را می‌رساند، فعل دوم حال التزامی نیست.

نمونه: الف. من مطمئن هستم (که) او می‌آید.

ب. من می‌دانم که شما موفق می‌شوید.

پ. من می‌دانم که حتماً در امتحان قبول می‌شوید.

ت. اطمینان دارم که فارسی را خوب یاد می‌گیرید.

ث. شک ندارم که فارسی را خوب یاد می‌گیرم.

ج. تردید نداریم که در امتحان قبول می‌شویم.

به این دو جمله دقت کنید.

الف. فکر می‌کنم او بیاید. ب. فکر می‌کنم او می‌آید.

در جمله اول «فکر می‌کنم» معنی شک و تردید دارد، اما در جمله دوم، «فکر می‌کنم» معنی اطمینان دارد.

بعد از بعضی از حروف ربط حال التزامی می‌آید.^۱

نمونه: من درس می‌خوانم که/تا موفق شوم. (که/تا، در این جمله به معنی «برای این که» است).

۱- ر. ک. بخش حروف ربط، کتاب اول «دستور کاربردی».

الف) شکل درست فعل‌های داخل پرانتز را بنویسید.

۱. من می‌خواهم ..... (دانستن).
۲. او دوست دارد ..... (نوشتن).
۳. تو آرزو داری ..... (درس خواندن).
۴. ما می‌توانیم ..... (کار کردن).
۵. احتمال دارد آنها ..... (آمدن).
۶. شما باید ..... (آواز خواندن).
۷. شما می‌خواهید ..... (برگشتن).
۸. آنها دوست دارند ..... (پرواز کردن).
۹. من باید ..... (آماده بودن).
۱۰. تو باید ..... (راست گفتن).
۱۱. او شاید ..... (عجله کردن).
۱۲. آنها باید ..... (توانستن).
۱۳. احتمال دارد ما ..... (خواستن).
۱۴. شاید امروز من ..... (تأخیر داشتن).
۱۵. تو باید فردا فرهنگ لغت ..... (آوردن).
۱۶. او می‌خواهد ..... (موفق بودن).
۱۷. شاید من ..... (امتحان دادن).
۱۸. آنها باید ..... (آموختن).
۱۹. شما نباید ..... (کار کردن).
۲۰. تو شاید ..... (سرما خوردن).

ب) در جاهای خالی شکل درست فعل‌های داخل پرانتز را بنویسید.

۱. شاید امروز من با شما ..... (آمدن).
۲. احتمال دارد امروز دوستم، دخترم را ..... (نگه داشتن).
۳. ممکن است همه از اینجا ..... (رفتن).
۴. آنها باید به موقع به خانه ..... (برگشتن).

۵. همه می‌توانند در امتحان بیست ..... (گرفتن).
  ۶. آنها باید پول ناهار را ..... (پرداختن).
  ۷. او باید پول اجاره‌ی خانه را ..... (دریافت کردن).
  ۸. همه‌ی مردم باید همیشه ..... (راست گفتن).
  ۹. دیروز می‌خواستم از معلم ..... (اجازه گرفتن).
  ۱۰. شاید آنها فردا به من ..... (اطلاع دادن).
  ۱۱. شاید این باغ قدیمی هنوز ..... (وجود داشتن).
  ۱۲. احتمال دارد فردا او ..... (رانندگی کردن).
  ۱۳. بچه‌ها باید در مسابقه ..... (جایزه گرفتن).
  ۱۴. بچه‌ها نباید گل‌های باغ را ..... (چیدن).
  ۱۵. ما باید این درس‌ها را خیلی خوب ..... (یادگرفتن).
  ۱۶. آنها آرزو دارند دارگ بم، را ..... (بازسازی کردن).
  ۱۷. شاید آنها وسایل اسکی من را ..... (لازم داشتن).
  ۱۸. شما باید در این مسابقه ..... (موفق شدن).
  ۱۹. تو می‌توانی این پول را ..... (تهیه کردن).
  ۲۰. همه باید جواب این پرسش‌ها را به خوبی ..... (بلد بودن).
  ۲۱. هوا خیلی سرد است. احتمال دارد بیشتر پرنده‌گان ..... (مردن).
  ۲۲. شاید کلیدهایم را ..... (پیدا کردن).
  ۲۳. برای مهمانی امشب همه باید ..... (حاضر بودن).
  ۲۴. تو می‌توانی خیلی بیشتر ..... (سعی کردن).
  ۲۵. ما دوست داریم در این مهمانی به شما ..... (خوش گذشتن).
  ۲۶. من نمی‌خواهم شما از این کار ..... (ناراضی بودن).
  ۲۷. ما باید این خبر جدید را به همه ..... (اطلاع دادن).
  ۲۸. من می‌توانم کتاب‌های جدید را ..... (ترجمه کردن).
  ۲۹. شاید آنها با ما ..... (تماس گرفتن).
  ۳۰. ممکن است در پاییز امسال هوا خیلی زود ..... (سرد شدن).
- پ) در جاهای خالی شکل درست فعل‌های داخل پرانتز را بنویسید.
۱. همه می‌خواهند که ما از اینجا ..... (رفتن).

چ متن زیر را بخوانید و در جاهای خالی شکل درست فعل‌های داخل پرانتز را بنویسید.

- ۱) همسایه‌ام تصمیم دارد در پشت‌بام ساختمان‌مان یک باغچه درست کند. او می‌خواهد با همه‌ی
۲) همسایه‌ها ..... (صحبت کردن). تصمیم او کمی عجیب ..... (بودن). اما من می‌خواهم
۳) به او ..... (کمک کردن). چون پشت‌بام ساختمان ما بزرگ است و من گل و درخت را خیلی
۴) ..... (دوست داشتن). شاید چند نفر از همسایه‌ها ..... (موافق بودن). ما باید با
۵) آنها ..... (صحبت کردن) تا این موضوع را ..... (قبول کردن).

۶) آنها می‌گویند: این کار، خرج زیادی دارد. اما همسایه‌ی من می‌گوید: من می‌خواهم کمی از شهردار

- ۷) ..... (کمک گرفتن) و بیشتر
۸) کارها را خودم ..... (انجام دادن).
۹) امیدوارم او ..... (توانستن) این
۱۰) کار را ..... (شروع کردن) و
۱۱) ..... (موفق شدن). من هم
۱۲) به او کمک می‌کنم.

متن اول درس را با ضمیر «ما» بازنویسی کنید.

ما تصمیم گرفتیم

.....

.....

.....

.....

.....